

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора
 Федосова Віктора Михайловича, на дисертаційну роботу
 Лактіонової Олександри Анатоліївни «Забезпечення гнучкості фінансової
 системи в умовах циклічного розвитку економіки», поданої на здобуття
 наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші,
 фінанси і кредит

1. Актуальність теми дослідження

Криза у фінансовій системі України, яка супроводжується складним процесом її трансформації, визначає необхідність розробки та впровадження фінансових механізмів, що відповідають потребам відновлення фінансово-економічної рівноваги, досягнення стабільності економічного розвитку. Така трансформація повинна відбуватися на основі визнання світового досвіду функціонування і ролі фінансових систем у розвитку економіки, її впливу на економічну динаміку. Адже цей досвід свідчить, по-перше, про неможливість досягнення перманентної економічної та фінансової рівноваги, по-друге, про існування суттєвих загроз з боку самої фінансової системи у становленні стійкого тренду економічної динаміки в разі її дисфункціональності та розбалансованості.

Визнання фінансів як потужного інструмента стабілізації економічної динаміки виправдовує сьогодні формування основних векторів фінансової політики із необхідністю посилення позиції держави у макроекономічному регулюванні, здійснення контрциклічного регуляторного впливу.

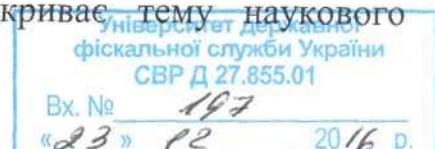
Це зумовлює необхідність створення не тільки нової форми реалізації фінансової політики держави, пов'язаної із антикризовим регулюванням, а й створення для цього відповідного буферу стабілізації або потенціалу гнучкості в різних сферах фінансової системи. Формування таких буферів доцільно здійснювати із врахуванням особливостей циклічного розвитку економіки.

Отже, дисертаційна робота Лактіонової О.А., що присвячена спробі системного розв'язання наукової проблеми забезпечення гнучкості фінансової системи є, безумовно, доречною і актуальною.

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертацію Лактіонової О.А. підготовлено на основі опрацювання фактичного матеріалу у безпосередньому зв'язку із планами науково-дослідних робіт Донецького національного університету імені Василя Стуса. Варто зазначити, що автором прийнято участь у розробці п'ятьох наукових держбюджетних тем. Надана інформація свідчить проте, що всі пункти наукової новизни, задекларовані в дисертації, отримали практичне підтвердження.

Ознайомлення зі змістом дисертації та автореферату дозволяє констатувати достатньо глибоку розробку автором досліджуваної проблематики, суттєву новизну його наукового доробку. Дисертаційна робота має логічну структурну побудову, її зміст повною мірою розкриває тему наукового

дослідження. Отримані здобувачем результати дисертаційної роботи, сформульовані висновки і рекомендації є науково обґрунтованими.

В дисертаційній роботі визначені і вирішенні досить суттєві завдання як методологічного так і науково-методичного спрямування. Можна позитивно оцінити авторський підхід щодо поглиблення методології дослідження функціонування фінансових систем у контексті використання системного та інституційного аналізу для узагальнення особливостей прояву гнучкості у розвитку економічних систем (с. 18-35), з'ясування характеристик сучасного прояву циклічності як об'єктивної форми економічного розвитку та діалектики її взаємозв'язку з гнучкістю (с. 35-62), структурно-функціонального та морфологічного аналізу - для дослідження структури фінансової системи та відповідного визначення сфер прояву гнучкості (с.76-95).

Так, заслуговує на увагу дослідження автором фінансових циклів та визначення закономірностей їх взаємозв'язку із діловими циклами, яке базується на нових підходах в теорії фінансів, пов'язаних із роллю інформаційної асиметрії та агентських конфліктів у фінансових відносинах. Із врахуванням таких «недосконалостей» не тільки монетарні показники, а й динаміка і структура основних фінансових характеристик реального і фінансового секторів економіки отримають суттєве значення у розвитку економічної динаміки. За влучним висловом нобелівського лауреата П. Кругмана «... краще, що можуть зробити сьогодні економісти – це спробувати ввести фінансову дійсність у макроекономічні процеси»¹. Отже обраний автором методологічний підхід до розгляду гнучкості у діалектиці із закономірностями фінансових циклів заслуговує підтримки (с. 35-62).

Здобувачкою здійснено переосмислення базових понять щодо вирішення проблеми обґрунтування гнучкості фінансової системи, її чинників та закономірностей формування на рівні різних сфер (с. 99-188). Не можна не погодитися з автором, що гнучкість інтегрує ресурсну і функціональну складові та пов'язана з потенціалом (с. 92-95). Адже саме потенціал системи, як його ресурсна і функціональна спроможності, визначає ефективність забезпечення фінансовою системою процесів економічного розвитку. В цьому аспекті є віправданим і використання в роботі функціонального підходу до розгляду фінансової системи і її структуризації, який дозволяє розглядати систему через призму методів і інструментів, завдяки яким вона функціонує і виконує свої функції (с.76-96). Функціональність фінансової системи є фундаментом економічного розвитку у його довгостроковій перспективі. Вона діє в напряму подолання фінансових обмежень, які порушують інвестиційні процеси і, отже, безпосередньо пов'язана із гнучкістю. Із позиції Р. Стюарда функціональність фінансової системи по відношенню до розвитку економіки виявляється в тому, що вона забезпечує розширення використання наявних ресурсів із мінімальною

¹ Krugman P. How Did Economists Get It So Wrong? [Electronic resource] // The New York Post. September 2, 2009. – Access mode : http://www.nytimes.com/2009/09/06/magazine/06Economics.html?pagewanted=all&_r=0

можливістю збільшення фінансової крихкості та інших дисбалансів².

Заслуговує на увагу запропоновані автором основні положення концепції забезпечення гнучкості фінансової системи відповідно до її сфер, яка передбачає формування комплексу фінансових, інституційно-організаційних та правових засобів, інструментів, методів та умов створення ресурсної і функціональної спроможності адаптації фінансової системи на зовнішні й внутрішні виклики (с.333-356).

У роботі пропонуються науково-методичні підходи до оцінювання гнучкості фінансової системи (с.192-329). Автором доведено, що подібна система повинна здійснювати оцінку у двох вимірах: як результиуючої характеристики ефективної адаптації, а з іншого – як буферного запасу або потенціалу адаптивної реакції.

Автор у дисертації довів, що ключовими науково-методичними підходами до фінансового регулювання з метою забезпечення гнучкості фінансової системи є макропруденційне регулювання в частині зниження ризиків, що виникають внаслідок проциклічності фінансової системи – еволюції фінансових ризиків у часі (с.395-422), а також контрциклічне фіscalne регулювання на основі впровадження фіiscalних правил (с.35-395). Не дивлячись на те, що застосування фіiscalних правил сьогодні, коли в багатьох розвинутих країнах світу впроваджуються програми фіiscalної консолідації, є об'єктом критики внаслідок обмеження ними стимулюючої підтримки економіки, їх використання задля формування фіiscalного запасу в період економічного підйому є вкрай важливим і достатньо ефективним.

В цілому, на наш погляд, тема дисертаційної роботи розкрита достатньо повно і поставлені завдання знайшли своє вирішення.

При підготовці дисертаційної роботи використано значний обсяг спеціальної інформації, всі розділи містять схеми, таблиці, посилання на інформаційні джерела. Автором вдало підібрано методи проведення дослідження, а саме: структурно-логічний аналіз – при побудові логіки та структури роботи; метод деталізації та синтезу для вивчення предмету і взаємозв'язку його складових частин. Крім того, використовувалися загальнонаукові прийоми аналізу та специфічні прийоми економічного дослідження: спостереження і порівняльний аналіз, синтез і групування даних, історичний і логічний підходи тощо, які дозволили успішно вирішити поставлені завдання та досягти очікуваного результату.

Отже, зміст дисертаційної роботи засвідчує, що окреслену мету досягнуто, поставлені завдання виконано, висновки достатньо аргументовано.

3. Наукова новизна отриманих результатів

Найбільшу наукову та практичну цінність мають такі теоретичні і методологічні розробки:

1. Автором вперше обґрунтовано теоретико-методологічні засади адаптації

² Studart R. Investment Finance in Economic Development. London and New York: Routledge, 1995.

фінансової системи до умов циклічного економічного розвитку на основі забезпечення її гнучкості, яку визначено як інтегровану та представлену в єдності ресурсної і функціональної складових спроможність окремих сфер фінансової системи ефективно відновлювати, розширювати і консолідувати свій потенціал (с. 36-64, 90-96).

2. У роботі з метою встановлення достатності сформованого фіiscalьного і функціонального потенціалів контрциклічного впливу бюджетно-податкової політики, розроблено методичний підхід до оцінювання гнучкості сфери публічних фінансів в умовах циклічного розвитку економіки, який заснований на агрегованій оцінці трьох характеристик: фіiscalьного простору; функціонального простору; невизначеності тенденції (с. 190-217).

3. Автор удосконалив категорійно-понятійний апарат дослідження фінансової системи в частині забезпечення її гнучкості, сутнісні ознаки якої покладено в основу визначення пов'язаних із нею понять. До таких ознак гнучкості автор відносить: властивість, що проявляється в цілому та на рівні окремих сфер; спосіб прояву адаптивності фінансової системи, що реалізується з урахуванням обмежень часу й витрат; динамічна характеристика потенціалу фінансового забезпечення стійкого економічного розвитку, що визначає спроможність фінансової системи реагувати на зовнішні й внутрішні виклики (с. 99-187).

4. У дисертації, з метою застосування до фінансової системи методології дослідження гнучкості як властивості, притаманної усім економічним системам, отримала розвиток систематизація особливостей прояву гнучкості економічних систем у їх поступальному і трансформаційному розвитку в частині врахування їх складності, закономірностей адаптації основних елементів, діалектики взаємозв'язку структурної і функціональної гнучкості, інституційних характеристик (с. 19-36).

5. Автором, з метою обмеження дискреційних дій уряду у сфері публічних фінансів, подолання тенденції проциклічності фіiscalьної політики та накопичення фінансових дисбалансів, на основі обґрунтування необхідних елементів фіiscalьних правил, вибору найбільш оптимальних моделей їх використання та визначення умов їх ефективного впровадження в Україні, отримав розвиток механізм забезпечення гнучкості сфери публічних фінансів, включаючи інституційне забезпечення (с. 325-349).

6. У дисертації, для посилення регулюючої функції фінансів у відтворювальних процесах, системної реалізації забезпечувальної ролі фінансової системи в економічному розвитку, гармонізації її функціонування відповідно до тенденцій реального сектора економіки, розроблено концепцію забезпечення гнучкості фінансової системи, яка враховує особливості функціонування і розвитку сучасних фінансових систем та базується на визначених для макро- і мікрорівнів принципів, загальних напрямів і засобів формування гнучкості у сferах: 1) публічних фінансів, 2) фінансів суб'єктів господарювання; 3) фінансів домогосподарств; 4) фінансового ринку (с. 325-

349).

Ці та інші наукові здобутки автора мають науково-теоретичне та практичне значення і є необхідним науково-методологічним базисом для розробки практичних рекомендацій щодо забезпечення гнучкості фінансової системи в умовах циклічного розвитку економіки країни.

4. Достовірність отриманих результатів

Достовірність та об'єктивність результатів і пропозицій підтверджується логічною завершеністю виконаної дисертації, апробацією результатів дослідження на понад 20-ти науково-практичних міжнародних конференціях. Слід зазначити, що науково-методичні розробки та практичні пропозиції автора знайшли відображення в системі фінансового управління та регіонального розвитку Вінницької і Донецької областей та сприяють посиленню гнучкості як промислових підприємств, так і розвитку регіону в цілому. Okремі положення, обґрунтовані в дисертаційній роботі, щодо впровадження методичного підходу до оцінки фінансової гнучкості сектору домогосподарств та фіскальної гнучкості, були схвалені Департаментом економічного розвитку та регуляторної політики Секретаріату Кабінету міністрів України. Отримані наукові результати впроваджені в діяльність акціонерних товариств.

Окремі результати дисертації використовуються у навчальному процесі Донецького національного університету імені Василя Стуса при викладання курсів: “Бюджетна система”, “Управління фінансовими ризиками”, «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Фінансовий ринок», «Корпоративні фінанси», “Інвестування”, “Проектне фінансування”.

У дисертації сформульовано і вирішено теоретичні та практичні задачі теми, забезпечено реалізацію поставленої мети дослідження.

Висновки до роботи вичерпано репрезентують основні результати дисертації. Підсумки до роботи належним узагальнюючим чином відображають дослідження процесів і проблем забезпечення гнучкості фінансової системи в умовах циклічного розвитку економіки в контексті теорії, методології, практики.

5. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій

Основні положення дисертаційної роботи Лактіонової О.А. стосовно поглибленні теоретико-методологічного обґрунтування основ гнучкості фінансової системи в умовах циклічного розвитку економіки та розробці практичного інструментарію її забезпечення знайшли відображення у 81 наукових працях загальним обсягом 71,7 друк. арк.: із них – 1 одноосібна монографія; 6 колективних монографій; 2 колективних навчальні посібники із грифом Міністерства освіти і науки України; 30 статей – у наукових фахових виданнях України; 15 статей – у наукових фахових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз, та іноземних виданнях; 27 публікацій – в інших виданнях.

6. Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації

Автореферат дисертації відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України до дисертацій, поданих на здобуття наукового ступеня

доктора економічних наук (зокрема, п.13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника»). Зміст автореферату у повній мірі відображає основні положення, висновки і пропозиції дисертаційної роботи, достатньо грунтовно розкриває всі положення наукової новизни, представлені у дисертації, дає повне уявлення про здобутки наукової роботи, що виносяться на захист.

7. Ступінь використання матеріалів і висновків кандидатської дисертації

Матеріали, висновки і науково-методичні результати кандидатської дисертації Лактіонової О.А. «Управління інвестиційними ризиками у виробничо-господарських системах», яку було захищено у 2004 році за спеціальністю 08.02.03 – **організація управління, планування і регулювання економікою** на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, не використовувалися у даній дисертації, яку подано на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Відзначаючи високий науковий рівень проведеного дослідження Лактіонової Олександри Анатоліївни, необхідно зазначити окремі дискусійні положення і зауваження:

1. Визнаючи внесок автора в опрацювання та розвиток наукових і прагматичних підходів до структуризації фінансової системи, зокрема, щодо виокремлення публічних фінансів як сфери фінансових відносин (с. 83), разом з тим авторський підхід виглядає недостатньо збалансованим. При цьому, зауваження викликає власне не сама авторська позиція щодо об'єднання в Україні державних і місцевих фінансів у повноцінну сферу публічних фінансів, а відсутність достатньої аргументації її доцільності та обґрунтованості. Адже функціональний підхід до визначення структури, на якому наполягає здобувач, власне і визначає необхідність відповідної наукової дискусії, яка б розкривала історичний характер фінансів, генезис форм фінансових відносин у зв'язку з розвитком суспільства та суспільних відносин. Вже наприкінці 19 ст. фінанси визнаються мірилом могутності держави, її добробуту і цивілізації³. В розвинених країнах еволюція суспільних, зокрема, фінансових відносин призвела й до відповідної еволюції фінансів державного господарства: «Публічні фінанси сьогодні – це більше, ніж оподаткування та витрачання публічних доходів. Вони включають спрямування ресурсів на цілі публічної політики, застосовуючи фіscalальні, регуляторні інструменти та інструменти моніторингу для підтримання і доповнення приватної ділової активності та відповідних витрат на ці цілі. Це означає бути відкритим до конкуренції приватного сектору та розподілу відповідальності і ризиків із недержавними провайдерами з метою збільшення ефективності та результативності»⁴.

³ Янжул И. И. Основные начала финансовой науки : Учение о государственных доходах / И. И. Янжул. - М. : Статут, 2002. - 555 с.

⁴ Salamon L. M. The New Governance and the Tools of Public Action: An Introduction." In Lester M. Salamon, ed., The Tools of Government: A Guide to the New Governance. New York: Oxford University Press, 2002.

Незважаючи на те, що фінанси є результатом виникнення держави, автоматично вони не стають інструментом задоволення публічних інтересів. Існує досить суттєва відмінність між задоволенням «державних» та «публічних», «суспільних» інтересів, що, перш за все, визначається існуванням інституційних провалів в Україні. Починаючи з праць Нобелевського лауреата Дугласа Норта та включаючи звіт Світового банку за 2010 р.⁵, якість інститутів визнана найважливішим чинником економічного розвитку. При цьому, важливими визнано не лише такі інститути як право приватної власності, бюджетні та податкові правила, правила доступу до інформації та її розкриття тощо, а й неформальні – соціальна довіра та інші, які формують громадянське суспільство в країні. Формування останнього означатиме парадигмальний зсув у системі управління, внаслідок чого центральне місце в ньому перейде від держави до суспільства. Такий рівень суспільних відносин визначить потребу та можливості дії відповідних механізмів формування, узгодження, контролю та захисту публічних інтересів. Відповідним чином, і підсистема публічних фінансів зможе повноцінно виконувати свої перерозподільну, регулюючу та контрольну функції. Наразі, для України характерною є вкрай слабка інституалізація, яка скоріше є «фасадом» для неінституалізованих владних відносин зі спадковим патерналізмом переважної більшості населення.

2. Вищого рівня узагальнення та більшої обґрунтованості потребують запропонована в роботі структура фінансової системи. Автором вона визначена основі структурно-морфологічного і функціонального підходів і включає важливі сфери фінансової системи, що забезпечують виконання її основної функції (с. 78-79). Проте поза увагою автора залишився той факт, що сьогодні глобалізаційні процеси перетворилися у вагомий чинник розвитку національних економік, що вимагає врахування у складі фінансової системи також сфери міжнародних фінансів, яка забезпечує розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів і капіталу. Адже подальший розвиток національної фінансової системи України можливий тільки на основі інтеграційних процесів із ЄС та розвиненим світом. Особливо важливим це є в аспекті розгляду функціонування національної фінансової системи в умовах циклічності економічної динаміки, яка на сучасному етапі зазнає суттєвого впливу зовнішніх шокових впливів. Слід зазначити, що здобувачка не оминає цієї проблеми. В роботі враховано особливості функціонування міжнародних фінансів під час визначення чинників проциклічності фіscalальної політики (с. 105-107), інтегральної оцінки гнучкості фінансового ринку (с. 277, с. 306, с. 321). Разом із тим, виокремлення вказаної сфери в дисертації під час структуризації фінансової системи посилило б методологічне підґрунтя дослідження наукової проблеми.

3. У третьому розділі роботи автором запропоновано методичний підхід до оцінювання фіiscalальної гнучкості, на основі чого здійснено її інтегральний вимір в умовах циклічного розвитку економіки в Україні (с.192-220). Така оцінка передбачає врахування багатьох факторів, які характеризують як безпосередньо

⁵ World development report 2002: building institutions for markets. Washington D.C: The World Bank.

стан публічних фінансів, так і тих, що визначають соціальну й макроекономічну ситуацію в країні. Разом із тим, методикою передбачено врахування лише рівня боргу держави, а також боргу фінансового сектора, залишаючи поза увагою борг нефінансового сектора. Натомість, останнім звітом МВФ «Фіiscalний моніторинг» (жовтень, 2016 р.), саме вирішенню питання зменшення боргового навантаження реального сектора та відновлення його доступу до фінансів на основі здійснення фіiscalного впливу приділено центральну увагу. Наголошується на тому, що наявність фіiscalного буферу напередодні кризи відіграє ключову роль у здійсненні контрциклічної політики, а отже, тривалості і глибини рецесії. Такий запас дає можливість здійснювати державні інтервенції в разі недостатньої капіталізації фінансового сектора та за оцінкою падіння ВВП буде на 4 в.п. меншим, ніж у разі відсутності відповідного фіiscalного впливу. Отже, врахування чинника боргового навантаження на реальний сектор економіки під час визначення фіiscalної гнучкості підвищило б її об'єктивність та практичну корисність.

4. У п'ятому розділі автором здійснено оцінку впливу фіiscalного правила витрат на величину державного боргу і дефіциту первинного Державного бюджету за умови його застосування (с.379-395). На цій основі визначено найбільш ефективні моделі його використання. Разом із тим, спираючись на нестабільність мультиплікаторів витрат, автор не враховує зворотного впливу гальмування зростання державних витрат на динаміку ВВП, що не може не знижувати отриманий ефект від такого оцінювання. Крім того, робота виграла якби така оцінка була здійснена на основі використання комплексу фіiscalних правил, більша ефективність якого підтверджується в самій роботі.

5. У першому розділі роботи розглянуто сучасні напрями досліджень циклічного економічного розвитку (с.35-63). Особливу увагу автор приділяє увагу дії різних фінансових акселераторів або мультиплікаторів, які формуються на рівні суб'єктів фінансового і нефінансового сектору економіки, а також сектору домогосподарств. Такий підхід є цілком обґрунтованим внаслідок суттєвого зв'язку між такими механізмами та виявом гнучкості, яка сама є характеристикою стану структури активів, пасивів і величини грошових потоків цих секторів економіки. Дослідження саме цих ефектів у закономірностях економічної динаміки здійснюється сучасними економічними школами. Разом із тим, оскільки в роботі досліжується гнучкість фінансової системи, доцільно було б розглянути й роль інших сфер у формуванні циклічності економічного розвитку.

6. В роботі автор слушно зазначає, що гнучкість публічних фінансів має свої особливості на рівні муніципальних фінансів (с. 122-123). Із посиленням процесів фінансової децентралізації в Україні значимість цієї характеристики безперечно збільшується із розширенням ресурсної і функціональної спроможності органів самоврядування виконувати свої функції (соціальну, економічну), з одного боку, та збільшення відповідальності, з іншого. Не дивлячись на те, що регулююча функція держави переважно здійснюється на

рівні державних фінансів, що визначає актуальність фіiscalної гнучкості в умовах циклічного розвитку економіки саме на рівні публічних фінансів, доцільно було б в роботі навести особливості формування фіiscalного і функціонального простору для виконання соціальної і економічної функції на рівні місцевих фінансів. Таке дослідження розширило б область застосування методичних підходів, запропонованих автором.

7. У запропонованій автором концепції забезпечення гнучкості фінансової системи серед заходів збільшення функціонального простору зазначено посилення дії автоматичних стабілізаторів за рахунок збільшення прогресивності шкали податків (с. 348). Як відомо, існує декілька альтернатив застосування прогресивної шкали для оподаткування доходів. Вибір із цих альтернатив має свої переваги і недоліки, що відображаються у зміні обсягів податкових надходжень від суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим, у роботі доцільно було б конкретизувати інструменти забезпечення дії автоматичних стабілізаторів в Україні.

Разом з тим, вищеперелічені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження і не знижують його наукового рівня і практичної цінності.

9. Загальний висновок

Дисертаційна робота Лактіонової Олександри Анатоліївни «Забезпечення гнучкості фінансової системи в умовах циклічного розвитку економіки» є актуальну, завершеною, самостійно виконаною на достатньо високому теоретико-методологічному рівні науковою працею. В ній отримано нові обґрунтовані результати, які характеризуються науковою новизною та мають прикладне значення і в сукупності вирішують важливу науково-практичну проблему – розробку теоретико-методологічних і науково-практичних положень, аналітичних та організаційних інструментів, що дозволяють обрати цілісний підхід до забезпечення гнучкості фінансової системи в умовах циклічного розвитку економіки для підвищення фінансової стабільності в країні.

Отримані результати містять наукову новизну. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані у наукових фахових виданнях та монографіях у значному обсязі; основні ідеї належать особисто автору і оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації. В ньому наведено головні результати та висновки дослідження, наукову новизну та докази практичної цінності цих результатів, автореферат дисертації і публікації автора достатньою мірою розкривають зміст проведеного дослідження і за ними можна належним чином оцінити наукову і практичну цінність отриманих результатів. Оформлення автореферату та дисертації відповідає вимогам інструктивних документів МОН України.

За основними ознаками і науковим рівнем, теоретичною та практичною цінністю дисертаційна робота «Забезпечення гнучкості фінансової системи в

умовах циклічного розвитку економіки» відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 та 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор – Лактіонова Олександра Анатоліївна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана»

B.M. Fedosov

